

**Lud Warszawy
wymierzył biskupom
sprawiedliwość.
A szubienica była
odpowiedzią na zdradę**

PROF. STANISŁAW FILIPOWICZ

CZŁOWIEK ZIOBRY UCIEKŁ NA BIAŁORUŚ

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311409

MIĘDZYNARODOWE TARGI KSIĄŻKI W WARSZAWIE

WŁOCHY – GOŚĆ HONOROWY

targiksiazkiwarszawa.pl

MIĘDZYNARODOWE
TARGI KSIĄŻKI
W WARSZAWIE

WŁOCHY GOŚĆ HONOROWY 2024

23-26 maja 2024 r.
PKiN i plac Defilad

Organizator

madeinitaly.gov.it

Gość Honorowy

Patronat honorowy

MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Małgorzata Kidawa-Błońska

Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Minister
Spraw Zagranicznych

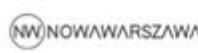

Prezydent
miasta stołecznego
Warszawy

Patronat honorowy

Wydarzenia towarzyszące

Patronat medialny

Patronat medialny

Rynek Książki

Zielony Ład zamiast czarnego luda

„Precz z zielonym wałem!”, krzyczał na wiecu w stolicy Piotr Duda, szef Solidarności. I to był jeden z najdelikatniejszych epitetów, którymi obzuczano Zielony Ład, rząd Tuska i Unię Europejską. Wśród potoku bredni i kłamstw wyróżnił się reprezentant rolniczej Solidarności, który ogłosił, że Polacy są jednym z najbardziej wykształconych narodów świata. Słuchając go, żałowałem, że tak niewielu z tej grupy przyjechało do Warszawy. Nie ma co udawać w imię poprawności politycznej, że głupota, jaką bez żenady popisywali się kolejni przemawiający na demonstracji, jest czymś innym niż pokazem wtórnego analfabetyzmu i prymitywizmu. Mamy z tą częścią narodu problem, bo to przecież kilka milionów ludzi. Trudno też napisać, że świadomie i z własnego wyboru należą do społeczeństwa. Bo nie uznają żadnych zasad, na których buduje się podstawowe więzi między ludźmi. Zmanipulowani przez polityków i Kościół traktują ludzi inaczej myślących jak osobistych wrogów. O Zielonym Ładzie nie są w stanie powiedzieć nawet kilku sensownych zdań. Kiedyś straszono czarnym ludem, teraz zastąpił go Zielony Ład. Nie znaczy to, że trzeba umierać za Zielony Ład w tym wydaniu, które akceptował rząd PiS, a reklamował Janusz Wojciechowski, pisowski komisarz rolny Unii. Brukselska biurokracja narobiła wiele głupot, które doprowadziły do masowych protestów w całej Unii. To trzeba zmienić. Nie wyrzucając jednak tej idei do kubła.

Piotr Duda, choć ciągle podkreśla swoją związkowość, jest cwany politykiem. Tak silnie związanym z PiS, że przebija wielu zawodowych polityków tej partii. Lubi mówić o picowanej demokracji w Polsce. A sam od wielu lat jest przyspawany do stołka przewodniczącego Solidarności. Jakoś mu wielokadencyjność nie przeszkadza w demokracji związkowej.

Jaki Duda jest, każdy widzi. Ale o Solidarności, związkowej przybudówce PiS, ciągle słyszymy. Związki zawodowe są, a przynajmniej powinny być, ważną częścią systemu politycznego. Lecz jako byt odrębny od świata politycznego. Związek Solidarność jest tego zaprzeczeniem. A OPZZ, od czasu gdy Andrzeja Radzikowskiego zastąpił Piotr Ostrowski, nie wykazuje wyraźniejszej aktywności. Tak to jest, gdy związkami próbują manipulować politycy. W tym przypadku były to Razem i Nowa Lewica Czarastego.

Jeszcze w maju ukażą się dwie kolejne książki PRZEGLĄDU. Pokażemy też naszą zmodyfikowaną stronę internetową. Bardzo więc proszę o wspieranie tego, co robimy, darowiznami.

Fundacja Oratio Recta

Nr konta: 72 1090 2851 0000 0001 2023 9821

BAKOWSKI

**PRENUMERATA
POCZTOWA
PRZEGLĄDU**

**Jeden egzemplarz
w prenumeracie
7,50 zł**

**97,50 zł –
III KWARTAŁ**

**195 zł –
III, IV KWARTAŁ**

**Zamówienia są przyjmowane
do 25 maja 2024 r.
w placówkach pocztowych
lub u listonoszy albo drogą
elektroniczną pod adresem:
prenumerata.poczta-polska.pl**

W NUMERZE

KRAJ

- 8 **Zaufany człowiek Ziobry i Piebiaka**
Szmydta zbudowała grupa hejterska
- 16 **Kiedy lud wymierza sprawiedliwość zdrajcom?**
– rozmowa
z prof. Stanisławem Filipowiczem
- 20 **Kopernik wstąpił do PiS**
„Sławy” z Akademii Kopernikańskiej
- 24 **Afera klasy premium**
Obajtek chciał grać jak zawodowcy
- 28 **Już tylko złomiarze**
Porcelana Karolina była ostatnia
- 31 **Wrocławskie klimaty wyborcze**
Przepychanki i bratobójcze walki
- 54 **Konserwatyzm, katolicyzm i kapitalizm**
A gdyby to Spytkowice były Polską?

ZAGRANICA

- 10 **Spadkobiercy Żelaznego Feliksa**
Co potrafi białoruskie KGB
- 32 **Rumunia buduje nową stolicę NATO**
Detronizacja Ramstein

HISTORIA

- 36 **Pomijane walki żołnierzy,**
którzy szli ze Wschodu

KULTURA

- 40 **Spotkanie strachu ze strachem**
– rozmowa z Lidią Dudą
- 44 **Reżyser, czyli kto?**
Jubileusz Grzegorza Mrówczyńskiego
- 46 **8 i pół Urbana**
Spektakl Łaźni Nowej
- 48 **Culturalia**
- 66 **Andrzej Will (1914-1992)**
110. rocznica urodzin artysty

EKOLOGIA

- 49 **Ekościema linii lotniczych**
Mrzonki o czystym lataniu

ZWIERZĘTA

- 51 **Czujny jak żuraw**
Ptak symbol

OBSERWACJE

- 58 **Roszczeniowi czy świadomi**
Zetki na rynku pracy
- 60 **Jak pokochałem kartacze**
Smaki Podlasia

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 **Jerzy Domański**
Zielony Ład zamiast czarnego luda
- 15 **Roman Kurkiewicz**
Sędzia, hejter, szpieg
– baśniowa pałka na tamtych
- 19 **Jan Widacki**
Obok orła znak Pogoni...
- 27 **Andrzej Romanowski**
Partyjni
- 35 **Tomasz Jastrun**
Pączki w maśle
- 47 **Wojciech Kuczok**
Wielkie zarcie na Zabłociu

40

KULTURA

SPOTKANIE STRACHU ZE STRACHEM

– rozmowa z Lidią Dudą

49

EKOLOGIA

EKOŚCIEMA LINII LOTNICZYCH

Mrzonki o czystym lataniu

51

ZWIERZĘTA

CZUJNY JAK ŻURAW

Ptak symbol

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

f Dlaczego prawica kocha Trumpa

Kochają pieniądze, bezkarność i możliwość okłamywania milionów ludzi, którzy intelektualnie są zbyt bezbronni, żeby wiedzieć, że są oszukiwani i wykorzystywani. Kochają też Putina.

Jacek Olejnik

To proste – oprócz populizmu Trump ma jeszcze jedną zaletę. W nosie ma, czy w danym kraju jest praworządność, czy jej nie ma, grunt, że kupują u niego. Na własnym podwórku można więc robić wszystko bez obaw o reakcję Trumpa. Z UE tak się nie da, ale i tu Trump przychodzi z pomocą, widząc w UE wroga, którego trzeba rozmontować. W każdym przypadku Trump jest pisowcom na rękę.

Tomasz Majewski

f Gra o życie, gra o tlen, gra o tron

Przy okazji prezentacji kandydatów na europosłów nasuwa się myśl, że 20 lat temu Unia była innym tworem, niż jest obecnie. 20 lat temu Unia potrafiła jeszcze zrobić coś dobrego dla szarego obywatela wbrew interesom kapitału. Obecnie jest sterowana

przez ludzi całkowicie oderwanych od rzeczywistości i grających tylko na siebie, ewentualnie na lobbystów. Dziś coraz głupsze ruchy i pomysły zamiast pomagania całej wspólnoty i poszczególnym krajom członkowskim powodują to, że Unia strzela sobie w kolano – od superdrogich rozwiązań dotyczących Zielonego Ładu, przez wyśrubowane normy w rolnictwie i przemyśle spożywczym, po nałożone na Rosję sankcje, które niszczą gospodarki krajów wspólnoty. Nie ma co się dziwić, że retoryka antyunijna znajduje coraz więcej słuchaczy.

Michał Czarnowski

f Najstabsze ogniwa

W XXI w. lewica nie ma już zadań. Nie ma typowego niewolnictwa, mamy szkołę, pracę. W zasadzie zniknęło pole do jej działania. Politycy niejako z automatu przekształcili się w partie propopulistyczne, prawicowe, co dzisiaj widać wyraźnie. SLD czy PO – żadna różnica. Śmierć lewicy nastąpiła osiem lat temu, kiedy zaczęły się rządy PiS. Pozostała tylko nazwa, ale czasy i obyczaje się zmieniają, potrzeby też.

Danuta Kansy

f Quo vadis lewico?

Partie polityczne są potrzebne w społeczeństwie obywatelskim tylko jako ośrodki analityczno-doradcze. Partie polityczne we władzach przekształcają się w mafie

i działają jak mafie. Do władz powinniśmy wybierać swoich przedstawicieli, zależnych od wyborców mandatem. Odkąd świadomie rozróżniam lewica-prawica, zawsze byłem bardziej na lewo, w stronę PZPR czy SLD. W tej chwili SLD to w moim rozumieniu klientystyczna partia karierowiczów, jak PZPR w drugiej połowie lat 70. Potwierdzeniem tego są informacje, że trzy czwarte posłów SLD jest na posadach rządowych. Z jednej strony, dowodzi to, że trójpodział władz jest pustą nazwą, oszustwem. A z drugiej, ukazuje, że klientelizm jest wpisany w ustrój zwany demokracją, bez względu na opcję polityczną mafii rządzącej. Należałoby rozdzielić władzę ustawodawczą i władzę wykonawczą.

Józef Brzozowski

ZDJĘCIE TYGODNIA

Krzysztof Żuczkowski

Warszawa, ulica Wiejska, zakończenie protestu przeciwko zapisom Zielonego Ładu. 10 maja 2024 r.

4,806 mln osób było w 2023 r. objętych prywatnym ubezpieczeniem zdrowotnym. Polacy przeznaczyli na nie 1,706 mld zł (**Polska Izbą Ubezpieczeń**).

Prokuratura prowadzi **sześć dochodzeń w sprawie Orłenu**, przeszukano dom byłego prezesa Obajtka. ABW i wewnętrzne służby bezpieczeństwa ostrzegły go przed współpracą z Libańczykiem Samerem A., podejrzanym o kontakty z Hezbollahem. Obajtek mimo tych zastrzeżeń postawił go na czele Orlen Trading Switzerland, w efekcie czego Orlen stracił 1,6 mld zł (**więcej na s. 24-26**).

Ministerstwo Rozwoju i Technologii **uchyliło w całości decyzję wojewody mazowieckiego Zdzisława Sipiery** z 2018 r., na podstawie której zbudowano pomnik ofiar katastrofy smoleńskiej na placu Piłsudskiego. PiS odebrało stolicy władanie tym placem i nadało mu status terenu zamkniętego, jaki mają poligony, lotniska, bazy.

Nowymi ministrami w rządzie premiera Tuska zostali **Tomasz Siemoniak** (MSWiA), **Hanna Wróblewska** (resort kultury i dziedzictwa narodowego), **Krzysztof Paszyk** (Ministerstwo Rozwoju i Technologii) oraz **Jakub Jaworowski** (Ministerstwo Aktywów Państwowych).

Zmarł Zbigniew Szałajda, charyzmatyczny menedżer, cieszący się szacunkiem środowisk, z którymi pracował. Był m.in. dyrektorem Huty Kościuszko w Chorzowie, Huty Katowice, największego przedsiębiorstwa w Polsce, ministrem hutnictwa i przemysłu maszynowego oraz wicepremierem.

Prof. Jadwiga Puzynina, językoznawczyni i badaczka literatury, oraz **Jerzy Maksymiuk**, dyrygent, kompozytor i pianista, zostali **odznaczni Orderem Orła Białego**.

Nowym dowódcą generalnym rodzajów sił zbrojnych został **gen. broni Marek Sołkowski**. W życiu ma misję w Iraku i Afganistanie. Chwali się też dyplomem Collegium Humanum. Choć z tego epizodu bardziej powinien się wytłumaczyć.

Ukazał się 100. numer kwartalnika „Forum Myśli Wolnej” Towarzystwa Kultury Świeckiej. Redaktorem i wydawcą gratulujemy konsekwentnego promowania świata wartości, które w naszym kraju przebijają się z trudem.

Od 14 marca policja tymczasowo zatrzymała już ponad 1 tys. pojazdów prowadzonych przez pijanych kierowców.

Wyrok kary śmierci można wykonywać w 55 państwach na świecie, choć w 23 nie było takiego przypadku od ponad 10 lat. Najwięcej egzekucji jest w Chinach (szacuje się, że ponad 1 tys. rocznie, oficjalnych danych nie ma) i w Iranie (576). W USA przeprowadzono w 2023 r. 24 egzekucje.

66,6% dorosłych Polaków ma symptomy depresji (**badania UCE RESEARCH i platforma ePsychodolzy.pl**).

Na świecie jest ok. **2800 miliarderów dolarowych**, którzy dysponują majątkiem w wysokości ok. 14 bln dol. Najwięcej jest ich w Ameryce Północnej (1011), Europie (933) i Azji (835). W USA jest ok. 800 miliarderów, a w Chinach ok. 400.

PRZEBŁYSKI

Kogo chce zastąpić Morawiecki?

Bezsporne jest, że Mateusz Morawiecki to człowiek sprytnie gromadzący gigantyczny majątek osobisty. I tak ambitny, że dla kariery zjada kolejne żaby serwowane przez prezesa Kaczyńskiego. Kłamał przy tym tak często, że dorobił się przydomka Pinokio. Tyle o „plusach ujemnych” Morawieckiego. Ale jest jeszcze coś. Skromna inteligencja w ocenianiu świata realnej polityki. Tu Morawiecki jest raptusem strzelającym samobójcze gąfy. Zaczął od zgłoszenia siebie na fotel po prezesie PiS. A to się Kaczyński uśmieł! A jeszcze bardziej rozbawiła go zapowiedź, że Pinokio chętnie wystartuje w wyborach prezydenckich. I wygra z Tuskiem.

Przechodnia koszulka Kohuta

Czekamy na występ muzyczny Łukasza Kohuta. Chcemy posłuchać, jak śpiewa: „Przebieraniec ci jo i wędrowniczek”. Celebryta, który jedzie na śląskiej nucie, mógłby to zaśpiewać gwarą. Zdziwicie się, ale Kohut nie jest Ślązakiem. To dla Ślązaków klasyczny gorol. Urodzony w Warszawie, wędrował sobie po Europie. A gdy wrócił, to w 2012 r. związał się z Ruchem Palikota, późniejszym Twoim Ruchem. Był tam sekretarzem w Rybniku i przewodniczącym zarządu. Z mizernymi efektami. Bez skutku startował do Sejmiku Województwa Śląskiego (1435 głosów). Poszedł

do Nowej Lewicy, a później do Wiosny Biedronia. Trafił do Parlamentu Europejskiego. A że koniecznie chce tam wrócić, zmienił koszulkę partyjną. Na KO. Przebieraniec liczy na dupowatość Ślązaków (cyt. z Kutza). Jak go znowu wybiorą, pewnie zajmie się Saharą Zachodnią. To nie jest żart. Kohut w Brukseli był właśnie w takiej grupie.

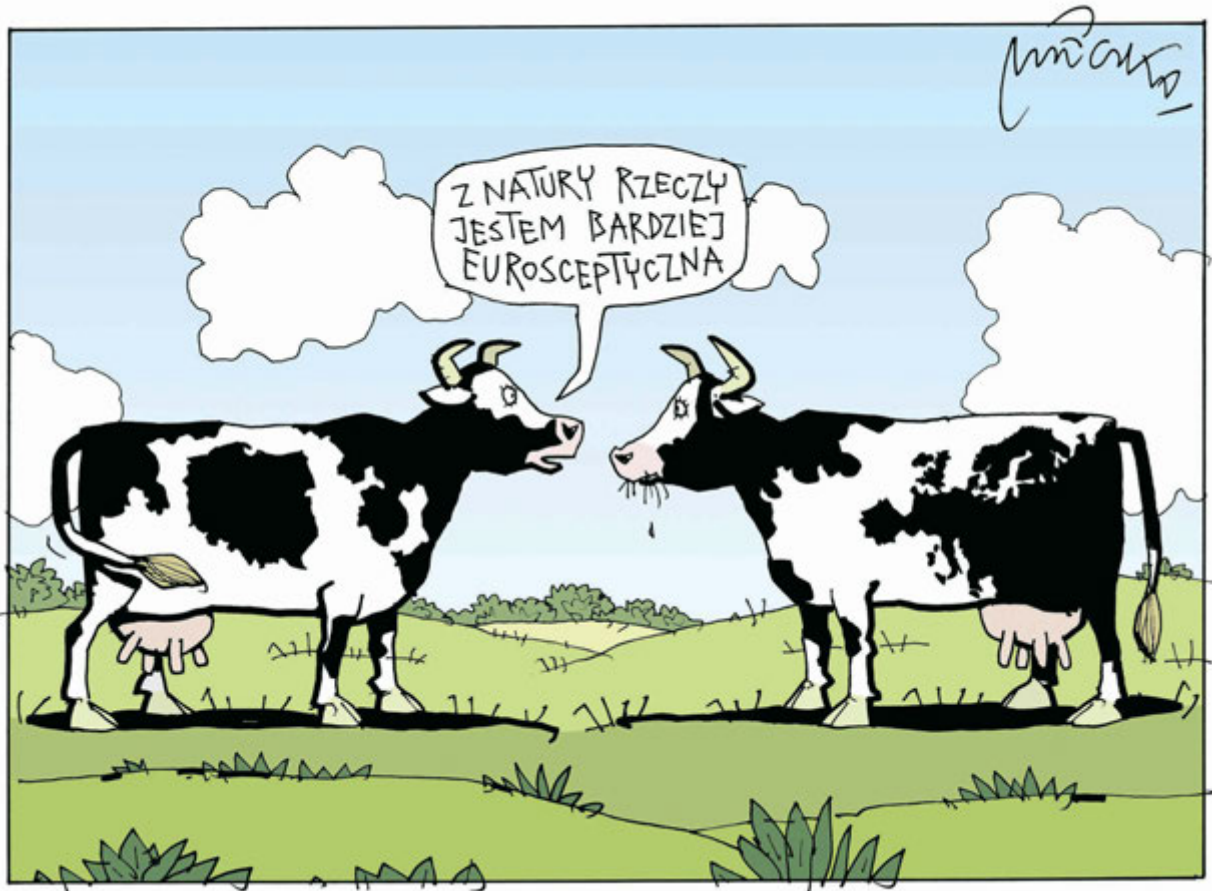
Matka Boska traci cierpliwość

W Siemianowicach Śląskich po wyborach ciągle gorąco. Choć w drugiej turze wygrał stary prezydent Rafał Piech (52,87%), to jego rywalka Anna Zasada-Chorab (47,13%) pokazała, że bardzo wielu mieszkańców ma już serdecznie dość nawiedzonego Piecha. I tego, co Piech zrobił w 2015 r., gdy powierzając miasto Maryi, powiedział, że „otrzymała klucze od miasta i jest jego menedżerem”. Powołał się przy tym na swoją babcie, której 70 lat temu ukazała się Matka Przenajświętsza, prawdopodobnie Matka Boska Fatimska, i to babcia wymodliła zawierzenie Siemianowic Śląskich Niepokalanemu Sercu Maryi.

Po wynikach wyborów samorządowych można w tę opiekę wątpić. Albo w pierwszej turze Matka Boska zasnęła, albo Piech mocno jej podpadł. A w drugiej? Patronka przechnęła go jakimś cudem. Może to kara za jakieś nieznanne grzechy mieszkańców.

PYTANIE TYGODNIA

Czy Tusk powinien przyspieszyć?

PROF. ROBERT ALBERSKI,
politolog, Uniwersytet Wrocławski

Powinien, ale nie ma w tym momencie takiej możliwości. W kampanii wyborczej Tusk rozniecił ogromne oczekiwania społeczne. Właśnie te obietnice dały mu zwycięstwo. Niestety, w momencie przejścia władzy okazało się, że występuje wiele czynników, które niezwykle utrudniają spełnienie tych obietnic. Wyróżniłbym tu cztery główne powody. Po pierwsze, ekipa Tuska nie spodziewała się nawet w najgorszych scenariuszach, że zastaną państwo w tak złym stanie. Po drugie, nowa władza nie doceniła skali oporu, jaki będą stawiać instytucje znajdujące się nadal pod kontrolą Prawa i Sprawiedliwości. Mówię tutaj m.in. o prezydencie, Trybunale Konstytucyjnym czy części prokuratury. Po trzecie, Tusk przecenił spójność własnej koalicji. Różnice poglądów w różnych obszarach coraz bardziej się uwiadcniają, a poszczególne części koalicji blokują się wtedy wzajemnie. Po czwarte, Tuska spowalnia sama jakość kadr. Niewielu otaczających go polityków może dotrzymać mu obecnie kroku.

PROF. JAROSŁAW FLIS,
socjolog, Uniwersytet Jagielloński

Oczywiście lepiej jest, jak władza pokazuje, że działa sprawnie. Natomiast, co wiemy z poprzedniej kadencji, niektóre decyzje podejmowane pochopnie okazują się potem decyzjami głupimi. Donald Tusk na pewno powinien przyspieszyć dyskusję

nad wieloma kwestiami, tak żeby mógł w jej następstwie przyjąć nowe, proponowane mu rozwiązania. Kiedy się dyskutuje, przede wszystkim powstaje wrażenie, że coś się dzieje i jest dobrze przygotowane. W tym sensie Tusk powinien przyspieszyć dyskusję publiczną nad kluczowymi problemami. To też komunikat dla wyborców, że dyskusja pcha sprawy w jakąś konkretną stronę. To lepszy obrazek niż rozwiązania wymyślane w zaciszu gabinetów, które potem, w praktyce, okazują się mniej mądre, niż zakładano.

DR SŁAWOMIR DUDEK,
prezes i główny ekonomista Instytutu Finansów Publicznych

W obszarze gospodarczym i w obszarze finansów publicznych rzeczywiście zmiany dzieją się zbyt wolno. Gospodarka nie może czekać i naprawa finansów publicznych jest dziś równie ważna jak naprawa praworządności. Dopiero niedawno zobaczyliśmy białą księgę finansów publicznych. Można powiedzieć, że jest kompleksowa, jeśli chodzi o diagnozy, jednak w warstwie rekomendacji brakuje konkretów. Tymczasem mamy bezprecedensową sytuację. NIK bardzo negatywnie oceniła finanse publiczne. Na dodatek mimo negatywnej opinii NIK rząd w 2022 r. uzyskał absolutorium budżetowe. Zauważmy wreszcie, że budżet, który generuje koszty, również łamie konstytucję.

Rozmawiał Kornel Wawrzyniak